

Kỹ thuật nuôi gà thả vườn

I. KỸ THUẬT CHĂN NUÔI GÀ

1. Chuẩn bị điều kiện nuôi:

Trước khi đem gà về nuôi cần chuẩn bị đầy đủ mọi điều kiện vật chất kỹ thuật như:

Chuồng nuôi, rèm che, cót quây, chụp sưởi ấm, máng ăn, máng uống. Tất cả phải được khử trùng trước khi sử dụng từ 5-7 ngày.

Chuẩn bị đầy đủ thức ăn, thuốc thú y cần thiết cho đàn gà.

Chuồng nuôi đảm bảo thoáng mát mùa hè, kín ấm vào mùa đông.

Nền chuồng thiết kế đúng kỹ thuật, cao ráo, thoát nước.

Chất độn chuồng: Trấu, dăm bào sạch, dày 5cm -10 cm được phun sát trùng khi sử dụng.

Đảm bảo lưu thông không khí trong chuồng nuôi.

a. Chuồng trại:

Chọn khu đất cao ráo, thoáng mát để cất chuồng gà. Nên cất chuồng theo hướng Đông hoặc Đông Nam để hứng được nắng sáng và tránh được nắng chiều.

Nếu nuôi nhốt hoàn toàn, chú ý mật độ nuôi thích hợp (8 con/m² nếu nuôi gà thịt trên sàn, 10 con/m² nếu nuôi gà thịt trên nền).

Nếu nuôi gà thả vườn, chuồng là nơi để tránh mưa nắng và ngủ đêm, mật độ vườn thả gà đủ là ít nhất 1 con/m².

Mặt trước cửa chuồng hướng về phía đông nam. Sàn chuồng làm bằng lưới hoặc tre thưa cách mặt đất 0,5 m để thông thoáng, khô ráo, dễ dọn vệ sinh.

Rào chắn xung quanh vườn bằng lưới B40, lưới nylon, tre gỗ... tùy điều kiện nuôi của từng hộ. Ban ngày khô ráo thả gà ra sân, vườn chơi, buổi tối cho gà về chuồng.

b. Lồng úm gà con:

Kích thước 2m x 1 m cao chân 0,5 m đủ nuôi cho 100 con gà.

Sưởi ấm cho gà bằng đèn (hai bóng 75 W dùng cho 100 con gà).

c. Máng ăn:

Khi gà còn nhỏ (1-3 ngày tuổi) rải cám tẩm trên giấy lót trong lồng úm cho gà ăn.

Khi gà 4-14 ngày tuổi cho gà ăn bằng máng ăn cho gà con.

Trên 15 ngày cho gà ăn máng treo.

d. Máng uống:

Đặt hoặc treo xen kẽ các máng uống với máng ăn trong vườn. Thay nước sạch cho gà 2-3 lần/ngày.

□

e. Bể tắm cát, máng cát sỏi cho gà:

Gà rất thích tắm cát.

Đôi gà nuôi chẵn thả phải xây bể chứa cát, tro bếp và điểm sinh hoạt cho gà tắm. Kích thước bể dài 2 m, rộng 1 m, cao 0,3 m cho 40 gà.

Đặt một số máng cát, sỏi hoặc đá nhỏ xung quanh nơi chẵn thả để gà ăn, giúp gà tiêu hóa thức ăn tốt hơn.

f. Dàn đậu cho gà:

Gà có tập tính thích ngủ trên cao vào ban đêm để tránh kẻ thù và giữ ấm cho đôi chân, tránh nhiễm bệnh. Do đó nên tạo một số dàn đậu cho gà ngủ trong chuồng.

Dàn đậu làm bằng tre, gỗ (không nên làm bằng cây tròn vì tròn gà khó đậu). Dàn cách nền chuồng khoảng 0,5 m, cách nhau 0,3-0,4 m để gà khỏi đụng vào nhau, mổ nhau và ỉa phân lên nhau.

Làm ổ đẻ cho gà đẻ nơi tối. Một ổ đẻ cho 5-10 con gà mái.

Vườn chẵn thả: 1 m²/1 gà.

2. Chọn giống:

Nuôi thịt: Chọn giống gà Tàu vàng, gà Đông Tảo, gà Nòi, gà Tam Hoàng, gà Lương Phượng,...

Nuôi gà lấy trứng thương phẩm: Chọn những giống gà đẻ nhiều như gà Tàu Vàng, gà Tam Hoàng, gà BT1, gà Ri,....

*** Chọn giống gà con:**

Chọn gà con càng đồng đều về trọng lượng càng tốt.

Chọn những con nhanh, mắt sáng, lông bông, bụng gọn, chân mập.

Tránh chọn những con gà khô chân, vẹo mỏ, khoèo chân, hở rốn, xệ bụng, lỗ huyết bết lông, cánh xệ, có vòng thâm đen quanh rốn.

*** Chọn gà đẻ tốt:**

Chọn con có trọng lượng không quá thấp, không quá mập, lúc 20 tuần tuổi đạt 1,6-1,7 kg thì rất tốt.

Đầu nhỏ, mỏ ngắn đều, màng tích to, đỏ tươi.

Mắt sáng, lông mượt xếp sát vào thân, bụng phát triển mềm mại.

Hậu môn rộng màu hồng tươi và ẩm ướt.

Khoảng cách giữa xương chậu và xương ức rộng độ 3-4 ngón tay, giữa hai xương chậu rộng gần 2-3 ngón tay xếp lại.

3. Chăm sóc nuôi dưỡng:

Nên vận chuyển gà con vào lúc sáng sớm hoặc chiều mát, tránh những ngày mưa bão hay áp thấp nhiệt đới. Đưa gà vào chuồng úm, cho gà uống nước pha Electrolyte hoặc Vitamine C, chỉ cho gà ăn tấm nấu hoặc tấm, bắp nhuyễn ngâm sau khi gà nở ít nhất là 12 giờ, tiếp tục cho ăn uống như thế đến 2 ngày. Sang ngày thứ 3 thì pha với lượng tăng dần thức ăn công nghiệp hoặc tự trộn phụ phế phẩm.

Trộn thuốc cầu trùng vào trong thức ăn cho gà từ ngày thứ 7 trở đi, dùng Rigeococin 1 gr/10 kg thức ăn (hoặc dùng Sulfamid trộn tỷ lệ 5%). Thay giấy lót đáy chuồng và dọn phân mỗi ngày sạch sẽ.

Rửa máng ăn, máng uống sạch sẽ, quan sát tình trạng ăn uống đi đứng của gà, nếu thấy con nào buồn bã, ủ rũ cần cách ly ngay để theo dõi.

Dùng bóng đèn tròn 75W úm cho 1m² chuồng có che chắn để giữ nhiệt, tùy theo thời tiết mà tăng giảm lượng nhiệt bằng cách nâng hoặc hạ độ cao của bóng đèn.

Quan sát thấy nếu gà nằm tụ quanh bóng đèn là gà bị lạnh, tản xa bóng đèn là nóng, nằm tụ ở góc chuồng là bị gió lùa và gà đi lại ăn uống tự do là nhiệt độ thích hợp. Thắp sáng suốt đêm cho gà trong giai đoạn úm để phòng chuột, mèo và để gà ăn nhiều thức ăn hơn.

Thường xuyên quan sát biểu hiện của đàn gà để kịp xử lý những bất thường xảy ra. Khi thời tiết thay đổi nên cho gà uống nước pha Electrolyte hoặc Vitamine C.

Do tập tính của gà thường uống nước cùng lúc với ăn, nên đặt máng ăn và máng uống cạnh nhau để gà được uống nước đầy đủ mà không uống nước dơ bẩn trong vườn.

Nếu là gà nuôi thịt thì không cần cắt mỏ. Đối với gà đẻ để giảm hiện tượng cắn mổ nhau thì nên cắt mỏ (chỉ cắt phần sừng của mỏ) vào tuần 6-7.

Chú ý: Không nuôi nhiều cỡ gà trong 1 chuồng, trước khi nuôi đợt mới cần phải sát trùng toàn bộ chuồng trại, dụng cụ.

4. Thức ăn cho gà:

Gà là một trong số con vật nhạy cảm, nên tuyệt đối không cho gà ăn thức ăn bị ôi mốc, nhiễm nấm, thối rữa.

Có thể sử dụng thức ăn công nghiệp hoặc tận dụng các phụ phế phẩm công nông nghiệp, sao cho đảm bảo các thành phần: Năng lượng, đạm, khoáng và vitamine. Không chế lượng thức ăn và đảm bảo chất lượng thức ăn đối với gà hậu bị để gà không bị mập mỡ làm giảm sản lượng trứng.

Đối với gà thả vườn thì vấn đề khoáng và vitamine không quan trọng bằng gà nuôi nhốt, vì chúng sẽ tự tìm kiếm theo nhu cầu của cơ thể.

Sau giai đoạn úm có thể cho gà ăn thêm rau xanh. Nên nuôi thêm trùn đất và giòi là nguồn cung cấp đạm dồi dào cho gà.

Ngày đầu tiên chỉ cho gà uống nước, ăn tấm hoặc bắp nhuyễn. Thức ăn mỗi lần rải một ít để thức ăn luôn thơm ngon kích thích tính thèm ăn của gà.

Những ngày kế tiếp tập dần cho gà ăn sang thức ăn công nghiệp. Cho gà ăn nhiều bữa trong ngày, ăn tự do.

Nếu sử dụng máng treo để cho gà phải thường xuyên theo dõi điều chỉnh độ cao của máng để gà ăn một cách thoải mái và tránh rơi vãi thức ăn.

Nước uống phải sạch và đầy đủ cho gà uống, gà sống lâu hơn nếu thiếu thức ăn hơn thiếu nước.

5. Vệ sinh phòng bệnh:

Vệ sinh phòng bệnh là vấn đề là công tác chủ yếu, đảm bảo "Ăn sạch, ở sạch, uống sạch". Nên chuồng và vườn thả phải luôn khô ráo, sạch sẽ, không để ao tù nước đọng trong khu vườn thả.

Áp dụng nghiêm ngặt lịch phòng vaccine tùy theo từng địa phương. Ngoài ra, dùng kháng sinh phòng một số bệnh do vi trùng, đặc biệt đối với gà thả nên thì cần phải phòng bệnh cầu trùng khi cho xuống nền và thả vườn.

a. Những nguyên nhân gây bệnh

- Gia súc non, gia súc bị suy yếu, giống mẫn cảm với bệnh.

- Môi trường sống:

Thức ăn không cân bằng dinh dưỡng dễ làm con vật mắc bệnh.

Nước uống phải sạch.

Không khí, nhiệt độ ....

b. Sức đề kháng của cơ thể gia súc:

Mỗi con vật đều có một hàng rào cơ học để tự bảo vệ cơ thể.

Sức đề kháng do con người tạo bằng cách tiêm các loại vaccin phòng bệnh (sức đề kháng chủ động).

c. Các biện pháp vệ sinh phòng bệnh:

* Vệ sinh phòng bệnh:

Thức ăn tốt.

Nước sạch.

Con giống có khả năng chống đỡ với bệnh tật cao.

Chuồng nuôi sạch.

Quanh chuồng nuôi phải phát quang.

Thực hiện tốt qui trình thú y về vệ sinh phòng bệnh.

* Phòng bằng Vaccine:

Lưu ý□ khi dùng vaccine phòng bệnh:

Chỉ dùng khi đàn gia cầm khỏe.

Lắc kỹ vaccine trước và trong khi dùng.

Vaccine mở ra chỉ sử dụng trong ngày, dư phải hủy bỏ.

Dùng vitamin để tăng bồi dưỡng cho gia cầm.

□

* Phòng bằng thuốc:

Bệnh ở đường tiêu hóa: Oxyteracilin, chloramphenicol...

Bệnh đường hô hấp: Tylosin, Tiamulin,...

Không dùng một loại kháng sinh liên tiếp trong các liệu trình. Mỗi liệu trình phòng bệnh khoảng 3-4 ngày là đủ

d. Phòng bệnh:

Thời gian	Bệnh	Phương thức
1 ngày	Marek Rumboro Dịch tả	Nhúng ngập mũi
10 ngày	Gumboro Đậu	Nhỏ mũi, xuyên da cánh
21 ngày	Dịch tả	Nhỏ mũi, uống
28 ngày	Gumboro	Nhỏ mũi, uống
56 ngày	Dịch tả	Uống
105 ngày	CRD	Chích bắp

Trong giai đoạn gà đẻ, chỉ sử dụng kháng sinh khi gà bệnh. Sau 6 tháng đẻ, ngừa lại các bệnh dịch tả, tụ huyết trùng, Gumboro cho đàn mái đẻ.

II. MỘT SỐ BỆNH THƯỜNG GẶP Ở GÀ

BỆNH CẦU TRÙNG

1. Nguyên nhân:

Bệnh lan truyền do gà ăn phải thức ăn, uống nước có lẫn các noãn bào. Bệnh dễ lây truyền từ chuồng này sang chuồng khác, nơi này sang nơi khác do người ta, súc vật,... vô tình mang các noãn bào này đi xa. Tốc độ sinh sản nhanh của các cầu trùng khiến bệnh dễ bộc phát.

Bệnh cầu trùng thường làm tăng tỷ lệ tử vong cho gà nhỏ, gà phát triển chậm, yếu, dễ bị bội nhiễm các bệnh khác.

Mức độ gây bệnh tùy thuộc vào phương thức nuôi, nuôi trên sàn lưới ít mắc bệnh hơn nuôi trên nền.

2. Triệu chứng: Gà ủ rũ, xù lông, chậm chạp, phân đỏ hoặc sấp nhiều khi có máu tươi. Gà đẻ vỏ trứng mỏng, tỷ lệ đẻ giảm.

3. Bệnh tích: Manh tràng sưng to, chân đầy máu. Ruột sưng to. Trong đường tiêu hóa có dịch nhầy và máu.

4. Phòng bệnh: Vệ sinh phòng bệnh chặt chẽ, đặc biệt không để nền chuồng, chất đống làm chuồng ẩm ướt.

Dùng thuốc trộn vào thức ăn hay pha nước uống cho gà.

Sử dụng một trong các loại thuốc sau (dùng trong 3 ngày)

☐ Anticoc 1gr/1 lít nước

☐ Baycoc 1ml/ 1 lít nước.

5. Trị bệnh: Tăng liều gấp đôi liều phòng

BỆNH THƯỜNG HẠN (Salmonellosis)

1. Nguyên nhân: Do vi khuẩn gây ra, bệnh có thể truyền trực tiếp từ gà mẹ sang gà con và cũng có thể nhiễm gián tiếp qua thức ăn, nước uống bị nhiễm mầm bệnh.

2. Triệu chứng: Gà ủ rũ, phân trắng loãng, hôi thối. Gà đẻ trứng giảm, trứng méo mó, mào tái nhợt nhợt hoặc teo.

3. Bệnh tích:

Gà con: Gan sưng, có điểm hoại tử trắng, niêm mạc ruột viêm loét lan tràn.

Gà đẻ: Gan có điểm hoại tử trắng, túi mật sưng to, buồng trứng đen tím, trứng non dị hình méo mó

4. Phòng bệnh:

Bằng các biện pháp vệ sinh tổng hợp. Có thể dùng kháng sinh để phòng bệnh:

Oxytetracyclin: 50-80 mg /gà/ngày, dùng trong 5 ngày.

Chloramphenical: 1 gr/5-10 lít nước, dùng trong 2-3 ngày.

5. Trị bệnh: Tăng liều gấp đôi so với liều phòng bệnh.

BỆNH DỊCH TẢ (Newcastle disease)

1. Nguyên nhân: Bệnh do virus gây, lây lan mạnh. Chủ yếu lây qua đường tiêu hóa, tuy nhiên bệnh cũng có thể lây qua dụng cụ chăn nuôi. Gà mọi lứa tuổi đều mắc bệnh.

2. Triệu chứng: Thường biểu hiện ở 2 thể: cấp tính và mãn tính.

a. Thể cấp tính:

Bệnh xuất hiện đột ngột, gà chết nhanh không biểu hiện rõ triệu chứng. Thường rụng cổ, ngoẹo đầu vào cánh, ủ rũ, nhắm mắt mê man bất tỉnh, sau đó chết.

Khó thở, nhịp thở tăng, hắt hơi (con vật há mồm, vươn cổ thở).

Tiêu chảy phân màu xanh - trắng, điều căng đầy hơi.

Một số con chảy dịch nhờn ở mắt, mũi. Tích, mào tím xanh.

Nếu sau 4-5 ngày gà không chết, sẽ xuất hiện triệu chứng thần kinh: Gà vận động tròn theo một phía, đi đứng không vững.

Gà giảm đẻ, vỏ trứng mềm. Tỷ lệ chết từ 50-90%.

b. Thể mãn tính: Những gà bị bệnh kéo dài sẽ chuyển sang thể mãn tính. Triệu chứng chủ yếu ở đường hô hấp, thở khò khè, kém ăn, giảm đẻ,... Gà trở thành vật mang trùng. Tỷ lệ chết 10%.

3. Bệnh tích: Biến đổi tùy thuộc vào thời gian kéo dài bệnh, lứa tuổi và độc lực của virus. Dạ dày tuyến xuất huyết, có dịch nhầy ở ruột già.

4. Phòng bệnh: Chủ yếu là bằng vaccine.

5. Trị bệnh: Dùng các thuốc tăng sức đề kháng: Vitamix, vit-plus,...

BỆNH GUMBORO:

1. Nguyên nhân: Do virus. Gà thường mắc bệnh ở 4-8 tuần tuổi.

2. Triệu chứng:

Phân lúc đầu loãng, trắng, nhớt nhầy, sau loãng nâu.

Gà sút nhanh, run rẩy.

Tỷ lệ nhiễm bệnh rất nhanh: 2-5 ngày toàn đàn bị nhiễm.

Tỷ lệ chết: 10-30%.

Gà thịt thường phát bệnh sớm hơn (ở giai đoạn 20-40 ngày).

3. Bệnh tích:

Cơ đùi xuất huyết đỏ thành vệt.

Bệnh mới phát túi Fabricius sưng to.

Ngày thứ 2: Thận sưng nhạt màu, ruột sưng có nhiều dịch nhầy.

Ngày thứ 3: Xuất huyết lâm tẩm hoặc thành vệt cơ đùi, cơ ngực.

Ngày thứ 5,6,7 túi Fabricius teo nhỏ, cơ đùi, cơ ngực tím bầm.

4. Phòng và trị bệnh:

☐ Phòng bệnh bằng vệ sinh: Định kỳ tiêu độc sát trùng chuồng trại thường xuyên mỗi tháng và sau mỗi đợt nuôi.

Phòng bằng vaccine.

Trị bệnh: Chưa có thuốc đặc trị. Chỉ dùng thuốc tăng sức đề kháng vật nuôi.

○ Vitamix: 2 gr/1 lít nước.

○ Vitamine C: 1 gr/ 1 lít nước.

○ Dexamethasone (0,5 gr): 1 viên/ 3-4 con.

Dùng trong 3 ngày liên tục.